

24-03-2010

Forslag om oprettelse af kommunalt begravelsesselskab m.m.

Borgerrepræsentationen har på møde den 11. februar 2010 besluttet, at Økonomiforvaltningen i samarbejde med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen undersøger muligheden for at oprette et kommunalt begravelsesselskab eller andre modeller, hvor kommunen kan indgå f.eks. fælles indkøbsaftaler.

Sagsnr.
2010-49451

Dokumentnr.
2010-208555

Sagsbehandler
Lone Ahm

Forslaget blev samtidig henvist til Sundheds- og Omsorgsudvalget, og resultatet af undersøgelsen skal forelægges Borgerrepræsentationen inden sommerferien.

Af medlemsforslaget fremgår det, at ønsket er at give københavnere et billigt alternativ til brug af private bedemandsfirmaer og nedbringe kommunens udgifter til de tilskud, som kommunen giver til begravelser.

Juridiske rammer i forhold til mulighed for oprettelse af et kommunalt begravelsesselskab

Afgrænsningen af hvilke opgaver en kommune kan påtage sig følger af grundlovens § 82, som forudsætter, at rammerne for opgavevaretagelsen fastsættes via lovgivningen.

Lovgivningen indeholder ingen hjemmel til, at en kommune kan drive et kommunalt begravelsesselskab som alternativ til private firmaer.

**Adm.center - Juridisk -
Afdeling**

Sjællandsgade 40
2200 København N

Telefon
3530 3802

E-mail
DH66@suf.kk.dk

EAN nummer
5798009291004

www.kk.dk

I kraft af det kommunale selvstyre er det dog i retspraksis anerkendt, at en kommune - inden for visse afgrænsede områder - kan varetage og anvende ressourcer på opgaver, selv om disse ikke er direkte hjemlet i lovgivningen (de såkaldte ”uskrevne kommunalfuldmagts-regler”).

Det er således anerkendt, at en kommune kan iværksætte og støtte opgaver, der har almennyttig betydning for kommunen og dens borgere. I praksis anvendes disse regler primært på det kulturelle område og herunder på fritids- og sportsaktiviteter, der kan fremme folkesundheden og nærdemokratiske aktiviteter.

Inden for kommunalfuldmagtsreglerne kan en kommune også selv udføre og producere varer og tjenesteydelser til eget brug i den kommunale forvaltning og på kommunale institutioner.

Endvidere kan en kommune ud fra en værdispildsbetragtning sælge biprodukter, der opstår som en naturlig følge af en lovlig kommunal virksomhed, fx træ fra kommunale skove eller varer, der fremstilles ved revalideringsvirksomhed. Derudover kan periodisk overkapacitet i visse tilfælde anerkendes som et biprodukt, der legalt kan afsættes, fx overskydende brandslukningskapacitet, og tilsvarende betragtninger om imødegåelse af værdispild ligger til grund for kommunens adgang til at byde på andre kommuners udbud om fx madservice til hjemmeboende borgere.

Udover ovennævnte situationer må en kommune ikke drive industri, handel eller håndværk i konkurrence med den private sektor.

Som anført indeholder lovgivningen ingen hjemmel til, at en kommune kan drive et kommunalt begravelsesselskab, og med forbuddet om at drive virksomhed i konkurrence med den private sektor, er Københavns Kommune afskåret fra at etablere et kommunalt begravelsesselskab, der kan være et åbent tilbud til kommunens borgere som alternativ til private begravelsesforretninger.

Kommunale begravelser

Ifølge lov om begravelse og ligbrænding har kommunen pligt til at sørge for begravelse eller ligbrænding i de tilfælde, hvor en afdød borger ikke har pårørende eller andre, der kan eller ønsker at påtage sig opgaven.

For disse begravelser er der således lovhjemmel til, at kommunen kan vælge selv at forestå opgaven f.eks. i form af et kommunalt begravelsesselskab.

Opgaven med kommunale begravelser - der omhandler ca. 300

begravelser årligt - er henlagt til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, der aktuelt har kontrakt med firmaet Begravelse Danmark om at varetage opgaven.

Kontrakten blev indgået i 2009 på baggrund af et EU-udbud, hvor tildeling af ordren skete ud fra det økonomisk mest fordelagtige tilbud, og den løber frem til 31. august 2011 dog med option om forlængelse to gange i et år, dvs. aftalen udløber senest den 31. august 2013.

Det skal bemærkes, at hvis afdøde efterlader sig midler, afholdes udgifterne til begravelse eller ligbrænding af afdødes bo.

Offentlige tilskud

Kommunen yder begravelseshjælp i henhold til sundhedsloven.

Hjælpens størrelse afhænger som udgangspunkt af afdødes og eventuel efterlevende ægtefælles formue og kan maksimalt udgøre 9.450 kr. Hjælpen nedtrappes krone for krone i de midler, som en afdød uden forsørgelsespligt efterlader sig udover 15.850 kr. og udover 31.650 kr., hvis afdøde var gift eller forsørger for børn under 18 år.

Undtaget herfra er begravelseshjælp til personer, der dør, før de er fyldt 18 år, her ydes begravelseshjælp på 7.950 kr., ligesom der ydes begravelseshjælp med 1.050 kr. - uafhængigt af afdødes formueforhold, hvis afdøde var født før 1. april 1957.

Tilskud i henhold til sundhedsloven påvirkes således ikke af prisen for den konkrete begravelse, der søges tilskud til.

Derudover yder kommunen i visse tilfælde hjælp til pårørende, der ønsker at påtage sig at stå for en begravelse, selvom de er særlig vanskeligt økonomisk stillet, og afdøde ikke efterlader sig tilstrækkelige midler til, at midlerne kan dække begravelsesudgifterne.

Denne hjælp ydes efter bestemmelser i henholdsvis lov om social pension og lov om aktiv socialpolitik, og for begge regelsæt gælder, at der skal være tale om rimelige udgifter (dvs. svarende til en ”beskeden begravelse”).

Kommunale indkøbs-/prisaftaler

Som nævnt ovenfor er der en række begrænsninger i forhold til, hvilke opgaver en kommune kan udføre uden direkte hjemmel i lovgivningen.

Anvendelse af kommunalfuldmagtens regler om støtte mv. til initiativer i privat regi, der kan betegnes som almennyttige for borgerne, forudsætter således, at initiativerne ligger inden for et område, som en kommune i forvejen selv ville kunne varetage.

Som tidligere anført er der aktuelt ingen lovhjemmel til, at en kommune kan etablere et kommunalt begravelsesselskab som et åbent alternativ til private begravelsesforretninger, og kommunen vil derfor heller ikke – med henvisning til kommunalfuldmagtens regler om almennytte - kunne indgå en generel prisaftale til gavn for byens borgere.

I de tilfælde, hvor der i dag er prisaftaler med private sker dette således med direkte lovhjemmel.

Som eksempler kan nævnes sundhedslovens bestemmelser om, at Regionernes lønnings- og takstnævn kan indgå aftaler med organisationer for sundhedspersonale m.fl. om takster og honorarer for fx tandbehandling, psykologhjælp, fodpleje og fysioterapi. I serviceloven er der tilsvarende hjemmel til, at en kommune kan indgå prisaftaler med private hjælpemiddelleverandører, ligesom lov om social pension indeholder hjemmel til kommunale prisaftaler for tandproteser, briller og fodbehandling.

Sammenfatning og afslutning

Det er forvaltningens opfattelse, at oprettelse af et kommunalt begravelsesselskab og/eller kommunal indgåelse af indkøbs-/prisafalter med private bedemandsforretninger ikke kan gennemføres inden for den eksisterende lovgivning eller inden for rammerne for kommunalfuldmagten.

Eneste undtagelse herfra er de ”offentlige” begravelser, som kommunen foretager efter bestemmelserne i lov om begravelse og ligbrænding, og her har kommunen allerede en aftale, der er indgået på baggrund af et EU-udbud, hvor opgaven er tildelt det private bedemandsfirma, der afgav det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Afsluttende skal det oplyses, at Økonomi- og erhvervsministeren – i et skriftligt svar til et folketingsmedlem i henhold til § 20 i Folketingets forretningsorden - den 10. marts 2010 har oplyst, at Konkurrencestyrelsen har indledt en undersøgelse af de forhold vedrørende bedemandsbranchens prissætning og prisgennemsigtighed, der for nylig er kommet frem i medierne.